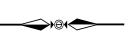

מסורת הש"ס

א) ע"ז כג: חולין כג. תמורה כח: כבודות כג. א) נלקמן טז.], א) לעיל ט:; ד) [מוספתא דע"ז פ"ט.], א) שבת ל' ושי"ג, ו) [שם בתוספתא], ו) ע"ז כו. ע"ש [ודף יג: ובתוספ' כג"מ פ"ב,], ח) [בס"א: הגויס], ט) פסחים כג: י) [נלקמן טז.], א) [נלקמן ח:], א) [נלקמן עד.], מ) [בבבאית א.], ו) [שם], א) [בבבאית ט.], ע) [ויקרא יח בגילוי עריות, שם כד בבבבאית השם], א) [נאן ובבב"ב, א) בס"א: הגויס, וכן להלן.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה כיוצא וכו' כגון (גרמף) חז"מ וי"ב ס"א ברודף: א) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא עשב אלא:

הגהות הגר"א

א) רש"י ד"ה ישראל בנכרי כ"י ומדרבנן איכא כ"י, י"ב ממה מאל דעמ"ש (בבב"מ) בסתמן שמח ס"ק מ. ובבב"ע ס"י כ"ח סק"ה):

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. בדור המצול מבי, ודור המצול בערוה קלקל, דכתיב (בבבאית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מוקקין לגוי עריות ולכל בהמה ומה (חולין בב.), ורועי בהמה דקה. הן ישראל והן גולגין הרי הן כעובדי סוכוט (ע"ז יג.), לא מעלין אותן מן הבור. אס נפלו לחוסי, אלא יניחם וימיתו, ולא מורידין. אותן לצור להמית אותן צדים (שם) דלאו בני מחילה נינהו. בני נח אסריס הם (דקטן טו.). ויכול. הנדקף או הנואסה, להצילו באחד מאביריו ולא הציל. אלא בנפשו (דקטן עד.).

ושפחה הארץ. מדליענוש עלייהו שמע מינה איפקוד עלייהו: **כי השחית כל בשר אס דרכו על הארץ**. גלוי עריות דכתיב (משל ג) דרך גבר בעלמה ודור המצול על העריות נענשו דכתיב (בבבאית ו) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי טובות הנה: **ואידך**. מאן דדריש וילו [שם ב] אמר לך אוהרה מוילו הוהר אדם הראשון וגבי דור המצול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קא מגלי**. באזוו מיתה ימיתם ולעולם הוהרו מוילו: **כירק עשב**. עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח למרוש ולורוע: **למישרי בשר הוא דאסא**. כדאמר לקמן בפרקין (דף בבבילה אלא עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ^א) העשבים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוהרו על אבר מן החי מאכלו תאכל^ט וללמדך דאפי' אינן ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו ובאו בני נח והמיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אנכריך לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון מלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: **בשר בנפשו דמו**. בעוד שהוא הבשר בנפשו דהיא דמו לא תאכלו הבשר: **למישרא שריס הוא דאסא**. משום שהוהרו באבר מן החי מאכלו תאכל אתא האי קרא למשרא אבר מן החי בשריס והכי דרשין לקמן בפרקין (דף טו:) אותו בשר שקרוי דמו בנפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק מבשרו אסרנא לכו באבר מן החי ולא בשריס שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בשראל לא מחייבי עליה כרת כדאמר בכריתות (דף כה.) דלית ציה אלא לא דס בשריס כבשר: **לנרבה בעלמא**. אותו בשר שקרוי דמו כיוס אלא ברכס בפריה ורביה: **מן העוף למינהו**. מדננטוה להציא זכר ונקבה למיזה מכל מין ולא שידווג לו מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: **ואידך**. לאו משום איסור כלאים אלא לזוות בעלמא שכל אחד ואחד נוט לא לזוות מינו מזוות מין אחר: **על שלש מזות בן נח נהרג**. ואף על פי שננטוו בשבע אין נהרגין אלא על שלש כדפריש להו רב ששת דבשפיכות דמים כתיבא בדהיא דמו שפירא^א וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש^א ודרשי' להוי^א לנרות את הכותים להיות במיתה כישראל: **בעצודם כוכבים נמי**. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

ד' מזות. עצודת כוכבים הוסיף עמהם: **בעצודת כוכבים דברים שצ"ד ישראל וכו'**. הכי קאמר באיסור עצודת כוכבים אותם דברים שצ"ד ישראל ממייתין עליהם כגון כל עצודות שדרכן של עצודת כוכבים בכן וצוח וקיעור אפי' שלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף טו:): **אזוהרם שלהם**. כלומר כל אוהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק דהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואזוהרה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: **גלי רחמנא בחדא**. בשפיכות דמים: **על הגזל**. כך הוא מזות בני נח גזל וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזולין את אשמו במלחמה: **וכן כיוצא בהן**. שאינן ממש גזל אלא דומין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בנזוס מוסר**. דלא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן א) איכא למאן דאסר משום חילול השם בהגזל בתרא (ב"ב דף ק"ג.): **משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל בנזוס מוסר**. ואי תנא גבי כותי בנזוס חייב הוה תני ישראל בנזוס פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא ברישא לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: **הא כל הויא דאיכא חיוב מיסא מתנא סנייה**. כלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תננהו: **הכי ליסני**. לעולם הכא לאו דוקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דוקא תני להו התם לא מזאי למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בנזוס מותר ולא מזאי מתני ליה: **ה"ג בנזוס^א** **וכן רועי בהמה דקס ישראל**. שסתמן גולגים שמרעיס בהמתן בשדות אחרים: **לא מעלין ולא מורידין**. לא מעלין אותם מן הבור להאילם מן המיתה ולא מורידין אותם לצור להמיתם צידים [אלא האדנא דין זה אינו נוהג כי בטלו ד"ג]: **פועל בנרס**. ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה**. כגון ששכרו לצזור: **הסירא הוא**. ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל ובירייתא קתני ישראל בנזוס מותר הא ישראל בישראל אסור ותו בנזוס הכי אסור ליה מי איכא מידי בישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא**. וגזל תנא ליה רישא: **לערא בשעתא מי לית ליה**. הלכך גזל הוא אלא שאין צ"ד ישראל נוקקין להשיצו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיצ את הגזילה אמדי דהשכון קרי גזל ואידך לא אבל בנזוס דלאו צר השכון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה בתר הכי: **כוסאי בנזוס כיוצא בו**. בתמיהה. וגבי כותי בנזוס מוילא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בנזל ולא גזל ממש: **בנזוש שגר שגיר**. דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חצירו כדאמר בב"ב במרובה (דף עט:) מקרא דיוגזול את החנית מיד המגרי [ש"ב כג:]: **כיוצא בו בגנב נראה** בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולאו עליה קאי אלא אגזול ויפת תואר: **נהרג עליו**. משום גזל ואף על פי שאין זו בעולת בעל דאישות אלא דנות בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שיחד ישראל לעבד עברי וצא עליה כותי נהרג. ישראל בנזוס מותר כותי שיחד שפחה לעבדו וצא ישראל ולקחה בשביה מותר דהא אפי' אשמו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחיבצין עליה אשם: **כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא תנא**. האי תנא דלעיל משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון א) נדקף שנית להנצל עצמו בנפשו של רוצח דאילו שופך דם בשוגג שפיכות דמים גמור הוא אלא רחמנא חס עליה: **ויכול**. הנדקף להאיל עצמו באחד מאביריו של רודף כגון לקטע רגלו: **ולא הויל**. אלא הרגו:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נו.

דךך **א** מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה יד סמג עשן קצב:
ב מיי' שם הלכה ט':
צ ד מיי' שם הלכה ד':
צא ד מיי' פ"ב מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג:

צב ה מיי' פ"י מהלכות עבוי"ס הלכה א ופ"ד מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג טור שו"ע י"ד סימן קנח סעיף א וטושי"ע חו"מ סימן סכה סעיף ה:
צג ו ד ת מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט':
צד ט מיי' שם הלכה ח:
צה י מיי' שם הל'ד:

תורה אור השלם

- ↑ ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:
בראשית ו יא
- ↑ ויקרא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:
בראשית ו יב
- ↑ פן תשחיתו ועשיתם לכם פסל תמונת כל קמל תבנית זכר או נקבה:
דברים טו ט
- ↑ שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
בראשית ט ו
- ↑ כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
בראשית ג ג
- ↑ אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
בראשית ט ד
- ↑ ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
בראשית ט ז
- ↑ מהעוף למינהו ומן הבהמה למינהו רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות:
בראשית כ ב
- ↑ איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי:
ויקרא יח ו
- ↑ בני ישראל תדבר לאמור איש איש כי יקלל אלקיו ונקא חטאו:
ויקרא כד טו
- ↑ ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות יומת עם הארץ ויגמלו באבן:
ויקרא כ ב

1. ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:
בראשית ו יא
2. ויקרא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:
בראשית ו יב
3. פן תשחיתו ועשיתם לכם פסל תמונת כל קמל תבנית זכר או נקבה:
דברים טו ט
4. שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
בראשית ט ו
5. כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
בראשית ג ג
6. אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
בראשית ט ד
7. ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
בראשית ט ז
8. מהעוף למינהו ומן הבהמה למינהו רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות:
בראשית כ ב
9. איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי:
ויקרא יח ו
10. בני ישראל תדבר לאמור איש איש כי יקלל אלקיו ונקא חטאו:
ויקרא כד טו
11. ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות יומת עם הארץ ויגמלו באבן:
ויקרא כ ב

הכי קאמר באיסור עצודת כוכבים אותם דברים שצ"ד ישראל ממייתין עליהם כגון כל עצודות שדרכן של עצודת כוכבים בכן וצוח וקיעור אפי' שלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף טו:): **אזוהרם שלהם**. כלומר כל אוהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק דהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואזוהרה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: **גלי רחמנא בחדא**. בשפיכות דמים: **על הגזל**. כך הוא מזות בני נח גזל וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזולין את אשמו במלחמה: **וכן כיוצא בהן**. שאינן ממש גזל אלא דומין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בנזוס מוסר**. דלא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן א) איכא למאן דאסר משום חילול השם בהגזל בתרא (ב"ב דף ק"ג.): **משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל בנזוס מוסר**. ואי תנא גבי כותי בנזוס חייב הוה תני ישראל בנזוס פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא ברישא לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: **הא כל הויא דאיכא חיוב מיסא מתנא סנייה**. כלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תננהו: **הכי ליסני**. לעולם הכא לאו דוקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דוקא תני להו התם לא מזאי למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בנזוס מותר ולא מזאי מתני ליה: **ה"ג בנזוס^א** **וכן רועי בהמה דקס ישראל**. שסתמן גולגים שמרעיס בהמתן בשדות אחרים: **לא מעלין ולא מורידין**. לא מעלין אותם מן הבור להאילם מן המיתה ולא מורידין אותם לצור להמיתם צידים [אלא האדנא דין זה אינו נוהג כי בטלו ד"ג]: **פועל בנרס**. ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה**. כגון ששכרו לצזור: **הסירא הוא**. ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל ובירייתא קתני ישראל בנזוס מותר הא ישראל בישראל אסור ותו בנזוס הכי אסור ליה מי איכא מידי בישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא**. וגזל תנא ליה רישא: **לערא בשעתא מי לית ליה**. הלכך גזל הוא אלא שאין צ"ד ישראל נוקקין להשיצו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיצ את הגזילה אמדי דהשכון קרי גזל ואידך לא אבל בנזוס דלאו צר השכון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה בתר הכי: **כוסאי בנזוס כיוצא בו**. בתמיהה. וגבי כותי בנזוס מוילא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בנזול ולא גזל ממש: **בנזוש שגר שגיר**. דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חצירו כדאמר בב"ב במרובה (דף עט:) מקרא דיוגזול את החנית מיד המגרי [ש"ב כג:]: **כיוצא בו בגנב נראה** בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולאו עליה קאי אלא אגזול ויפת תואר: **נהרג עליו**. משום גזל ואף על פי שאין זו בעולת בעל דאישות אלא דנות בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שיחד ישראל לעבד עברי וצא עליה כותי נהרג. ישראל בנזוס מותר כותי שיחד שפחה לעבדו וצא ישראל ולקחה בשביה מותר דהא אפי' אשמו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחיבצין עליה אשם: **כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא תנא**. האי תנא דלעיל משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון א) נדקף שנית להנצל עצמו בנפשו של רוצח דאילו שופך דם בשוגג שפיכות דמים גמור הוא אלא רחמנא חס עליה: **ויכול**. הנדקף להאיל עצמו באחד מאביריו של רודף כגון לקטע רגלו: **ולא הויל**. אלא הרגו:

נהרג

עין משפט ונר מצוה

פח א מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה יד סמג עשן קצב:

פכ ב מיי' שם הלכה ט':
צ ד מיי' שם הלכה ד':
צא ד מיי' פ"ב מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג:
צב ה מיי' פ"י מהלכות עבוי"ס הלכה א ופ"ד מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג טור שו"ע י"ד סימן קנח סעיף א וטושי"ע חו"מ סימן סכה סעיף ה:
צג ו ד ת מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט':
צד ט מיי' שם הלכה ח:
צה י מיי' שם הל'ד:

תורה אור השלם

- ↑ ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:
בראשית ו יא
- ↑ ויקרא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:
בראשית ו יב
- ↑ פן תשחיתו ועשיתם לכם פסל תמונת כל קמל תבנית זכר או נקבה:
דברים טו ט
- ↑ שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
בראשית ט ו
- ↑ כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
בראשית ג ג
- ↑ אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
בראשית ט ד
- ↑ ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
בראשית ט ז
- ↑ מהעוף למינהו ומן הבהמה למינהו רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות:
בראשית כ ב
- ↑ איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי:
ויקרא יח ו
- ↑ בני ישראל תדבר לאמור איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות יומת עם הארץ ויגמלו באבן:
ויקרא כ ב

עין משפט נר מצוה
צו א מיי' פ"ט מהלכות מלכים הלכה יד: צו ב מיי' שם הלכה ד: צו ג מיי' שם הלכה א והלכה ה: צו ד ה ו מיי' שם הליו:

תורה אור השלם

- וְאֵךְ אֶת דְּמוֹכָם לְנַפְשֵׁיכֶם אֲדָרֶשׁ מִיָּד כֹּל חַיָּה אֲדָרְשֶׁנּוּ וּמִיָּד הָאָדָם מִיָּד אִישׁ אֲחִיו אֲדָרֶשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם: בראשית ט ה
- שֶׁפֶךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ בִּי בַצֶּלֶם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם: בראשית ט ו
- כִּי יִדְעֲתִיו לַמֶּעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת בְּנָיו וְאֵת בִּיתוֹ אֲחֵרָיו וְשִׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לַמֶּעַן הִבִּיא יְיָ עַל אֲבֹרֵהֶם אֶת אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיהֶם: בראשית יח יט
- עַל כֵּן יִעָזֵב אִישׁ אֶת אִבּוֹ וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: בראשית כ כד
- אִישׁ אִשׁ אֶל כָּל שָׂאֵר בָּשָׂרוֹ לֹא תִקְרִי לְגִלּוֹת עֵרְוָה אֲנִי יְיָ וְיִקְרָא יְיָ וְיֵצֵא יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ הָעֵץ אָכַל תֹּאכַל: בראשית כ טז

נו:

לַנַּעֲרָה הַמְאֻרְסָה דלדידהו לִית לָהּ. והא דלמר בסקוף פ"ק דצ"צ

(דף נח: וסס) אותו היום עבר אותו הרשע חמש עצירות

בא על נערה המאורסה אע"ג דלא נטוּו דבר מכוּעַר הוא דקמשיב נמי ושט את הזכורה אע"פ שלא הוזהרו על כך ואשכחן נמי שסיפר

הכמוצ בגנותו בדבר שעמידה מורה לאסור דלמרי' לקמן (נח:) כותי מותר בצמו וצפ' כהן משוח (הוריות י'): אמרי' לנט ושמי צנותיו הס נמכוּונו לדבר מלוא דליקים ילכו צם הוא שנמכוין לדבר עבירה ופושעים יכשלו צם: **וְאִי בדינא** דידהו סיף הוא. המ"ל דתנא דבי מנשה הוא דלמר כל מיתה האמורה לבני נח חנק: **וחכמים** אומרים הרבה עריות.

פ"ה כגון כל חייבי כריתות דלרצנן איתרבו להו בני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דריש איש איש לרצוא אע"ג דלעיל (דף נז.) גבי צרכת השם דריש ר"מ איש איש ומשמע דמאן דדריש חדא דריש כולהו דמתוך כך מסיק לעיל על ו‏ שצע מלות בני נח נהרג התם משמיה דנפשיה והכא ר"מ אליבא דר' עקיבא כדמוקי לה צסמוך מיהו הא דמרצין לעיל נכרי מאיש איש היינו צעריות דידן אלז דידהו נ"ל מדכתיב לאמר א"כ צין לר' מאיר צין לרצנן הא דדריש איש איש היינו צעריות דידן אלז דידהו מדכתיב לאמר ודרי' להו רצנן לכל עריות דידהו אלז לר"מ ס"ל כיון שפירש חייבי מיתות הן הן העריות שמוזהרין עליהן ואין להרצות יותר:

הַיְּהוּדִי שְׂאֵל בקדושה ולידתו בקדושה. פ"ה דנקט הכי משום למעוטי הורמו ולידתו בקדושה כיון דדמי לישראל גזר צו ר"מ אפי' בשאר האז ואפי' שנוולו אותן הקרוצים צהיות נכריס) וי"ל איפכא דלדרי' כיון דהורמו ולידתו בקדושה הרי הוא כישראל ומותר אפי' בלחמותו מן האס שנוולו מקודם דליכא למיגזר שלא יאמרו צלזנו מקדושה חמורה לקדושה קלה כיון דלית צהו דז פסלות^א דהנהו ודאי כשמי לחמות דמו ועי"ל דהורמו ולידתו בקדושה נמי כך דינו והא דלא נקטי לרצותא משום דלא פסיקא ליה למתני שאין לה^ב שאר האז דמה שנוול לאציו בקדושה אסור מדאורייתא:

^אשא

^בשא

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נהרג עליו. היינו כיוצא צו דשפיכות דמים דהוי קרוצ להמיר ואינו מותר כותי צכותי וכותי צישראל חייב וכן ישראל צישראל אלז ישראל צכותי פטור ולביצא דרצי יונתן אלז רצנן פליגי עליה ואמרי היתר גמור הוא וליכא כיוצא צו: **מפי איש**. על ידי דיין איש או עד איש:

נהרג עליו אשכח ר' יעקב בר אחא דההו כתיב בספר אגדתא דבי רב א"בן נח נהרג בדיין א' ובעד אחד שלא בהתראה מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו א"אף על העוברין מנהגי מילי אמר רב יהודה דאמר קרא א"אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש אפילו בדיין אחד ימיד כל חיה אפילו שלא בהתראה יאדרשנו ומיד האדם אפילו בעד אחד ימיד איש ולא מיד אשה אחיו אפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו אף על העוברין מאי טעמיה דרבי ישמעאל דכתיב ו‏² שופך דם האדם באדם דמו ישפך איזהו אדם שהוא באדם הוי אומר זה עובר שבמעיי אמו ותנא קמא ו‏⁶ תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק ושרי ליה האי באדם אסיפיה דקרא ודרוש ביה הכי באדם דמו ישפך איזהו שפיכות דמים של אדם שהוא בגופו של אדם הוי אומר זה חנק מתיב רב המנונא ואשה לא מפקדה והכתיב כ‏³ כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' הוא מותיב לה והוא מפרק לה בניו לדין ביתו לצדקה אמר ליה רב אויא סבא לרב פפא אימא בת נח שהרגה לא תיהרג מיד איש ולא מיד אשה כתיב אמר ליה הכי אמר רב יהודה שופך דם האדם מכל מקום אימא בת נח שזינתה לא תיהרג דכתיב ע‏⁴ על כן יעזב איש ולא אשה א"ל הכי אמר רב יהודה ו‏⁴ והיו לבשר אחד הדר ערביניהו קרא ת"ר איש מה תלמוד לומר א‏⁵ איש איש לרבות את הכותים שמוזהרין על העריות כישראל והא מהבא נפקא מהתם נפקא ל‏⁶ לאמר ז‏⁶ זה גילוי עריות התם בעריות דידהו והבא בעריות דידן דקתני סיפא בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל למאי הלכתא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה מגרע גרע אלא א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לנערה המאורסה דלדידהו לית להו דדיינינן להו בדינא דידן אבל אשת איש בדינא דידהו דיינינן להו והתניא יבא על נערה המאורסה נידון בסקילה על אשת איש נידון בחנק ואי בדינא דידהו סייף

הוא אמר רב נחמן בר יצחק ימאי אשת איש דקתני כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה דלדידהו לית להו דיינינן להו בדינא דידן דתני ר' חנינא ובעולת בעל יש להן נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להן תניא כוותיה דר' יוחנן כ‏⁶ כל ערוה שב"ד של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה אין ב"ד של ישראל ממיתין עליה אין בן נח מוזהר עליה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים א‏⁷ הרבה עריות יש שאין בית דין של ישראל ממיתין עליהן ובן נח מוזהר עליהן בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל בא על עריות בן נח נידון בדיני בן נח ואנו אין לנו אלא נערה המאורסה בלבד ונחשוב נמי נכנסה לחופה ולא נבעלה האי תנא תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק אידי ואידי חנק הוא וסבר רבי מאיר כל ערוה שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה והא תניא ג‏⁷ גר שהיתה

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נהרג עליו. היינו כיוצא צו דשפיכות דמים דהוי קרוצ להמיר ואינו מותר כותי צכותי וכותי צישראל חייב וכן ישראל צישראל אלז ישראל צכותי פטור ולביצא דרצי יונתן אלז רצנן פליגי עליה ואמרי היתר גמור הוא וליכא כיוצא צו: **מפי איש**. על ידי דיין איש או עד איש: **אף על העוברין**. הכה את האשה וילאו ילדיה נהרג עליהן וצישראל

עד שיאז לאויר העולם דמתנן במס' [נדב] (דף מד.) טינוק צן יוס אחד ההורגו חייב היכא דקיס ליה צגוויה שכלו לו חדשיו ואינו נפל: **מיד כל חיה**. מיד כל דבר חי: **שופך דם האדם בלדם**. שצמך האדם דמו ישפך: **זה חנק**. דאין דמו יוצא לחוץ: **ואשה**. צת נח לא מפקדה על הדין: **ניסו**. היינו נשים: **מה תלמוד לומר איש איש**. אל כל שאר צשרו וגו': **צעריוס דידן**. צאשת איש ישראל: **למאי הלכתא**. נדון צדיני ישראל: **שצריך עדה ועדים והתראה**. כישראל: **מגרע גרע**. זה הצא על אשת ישראל מהצא על אשת כותי שנהרג צעד אחד וצדיין אחד ושלא צהתראה. מגרע גרע לשון קולא וצתמיהה: **לא נלרכה**. האי דקתני נידון צדיני ישראל: **אלא**. צצא על דייני נערה המאורסה ישראלית: **דלדידהו לית לכו**. מיתה צנערה המאורסה אלז צצעולת צעל וגבי ישראל נהרג מריצויא דאיש איש על כרחך ה‏⁸ האי דקטלוה משום דלתצרייה צאיש איש כישראל ולגצייהו ללו אשת איש דנחייצ קטלא דידהו אלז נידון צסקילה אלז אין לריך עדה ועדים והתראה דלא גרע מעריות דידהו: **אלז**. צא על אשת איש ישראל צדינא דידהו דיינינן ליה צתמיה: **צא על נערה המאורסה נידון צסקילה**.

כישראל א' דהא צדינא דידהו סייף הוא דכל מיתה צן נח אינו אלז סייף ו‏⁹. לרצנן דפליגי אתנא דבי מנשה: **נכנסה לחופה ולא נבעלה**. צדיני ישראל חנק הוא כשאר אשת איש דגבי סקילה כתיב נערה צתולה מאורסה וגו'י‏¹⁰ ודרשין (כתובות דף מה.) צתולה ולא צעולה מאורסה ולא נשואה ונמאי נשואה צלימא נשואה ונבעלה מצתולה ולא צעולה נפקא אלז שנכנסה לחופה ולא נבעלה ומעטה קרא מסקילה וישנה צחנק דהכל היו צכלל נואף ונואפא וילאה ארוסה לידון צעצמה ווו שלא ילאה עמדה צכללה: **צעולת צעל יש להס**. דכתיב ב‏¹¹ (בראשית כ) והיא צעולת צעל ולא כתיב והיא אשת איש אלמא הך מת משום צעילתו של צעל ולא מפני קדושין וחופתו: **סניא כווסיה דרצי יוחנן**. דלמר צא על עריות ישראל דקתני נידון צדיני ישראל לא מתוקמא אלז צנכנסה לחופה או צנערה המאורסה וכו' דלדידהו לית להו: **אין צ"ד של ישראל ממיתין עליה**. כגון חייבי כריתות לחותו ואחות אציו ואחות אמו ואשת אחיו ואשת אחי אציו ואחות אשתו: **אין צן נח מוזהר עליה**. כדמפרש לקמן נ‏¹². דר' מאיר אליבא דר"ע אמרה דנפקי ליה עריות צבני נח מעל כן יעזב איש וגו'13 והתם חייבי מיתות

הוא דכתיבי: **הרבה עריות יש**. כגון כל חייבי כריתות צן נח מוזהר עליהס דלרצנן איתרבו צני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דריש איש איש לרצוי: **צא על עריוס ישראל**. עבריות: **עריוס צני נח**. כותיות: **ואנו אין לנו**. שיהא צן נח חלוק צין ישראלית לכותית אלז נערה המאורסה משום דלדידהו לית להו קטלינן ליה צקטלא דידן: **אידי ואידי חנק הוא**. דיינו ודיניהן שוין צה:

שהורמו

מסורת הש"ס
א [לקמן עא:], ב [לעיל נ:], ג [תוספ' דע"ז פ"ט ע"ש], ד [ימות מל. ע"ש], ה [דברים כג:], ו [בראשית כ:], ז [ז"ל ארבע, ח] שייך לקמן דף נח., ט [בס"א: הקרוצים צגויס, י] [בס"א: גיות, כ] ז‏¹⁴ לו. רש"ש.

הגהות הב"ח
א [רש"י ד"ה דלדידהו וכו'] על כרחך כיון דקטלוה:

הגהות הגר"א
א [גב' הרבה עריות. נרשוס קו על מיתות הרבה עריות וגו' צ הרמז"ס לא גרס לה ומפרש דגס חכמים ס"ל כר"מ ואין מוסיפין רק לחותו מאמו כפשטא דקרא וגס אמנה וגו' ולא כדחויא דלקמן וכצד שס עריות לב"י וכר"ע וחכמים (ועמ"ש רצבו צו"ד סף רסט ס"ק ג'):

הגהות מהר"ב רנשבורג

א [רש"י ד"ה צא על נערה המאורסה נידון צסקילה כישראל. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד ואי צדינא דידהו וכו'. פ"ל:]

מסורת הש"ס

(א) ס"א בגימט, (ב) ג"ל האס, (ג) גבלשית בן, (ד) רש"ל מ"ז, (ה) ס"א בגימט,

תורה אור השלם

1. על פן יַעֲקֹב איש את אביו וְאֵת אִמּוֹ וְדָבָק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד:
בראשית ב' כד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שאל וכו' דלא שייך אידך כ"ל ומיתב האי נמחק:

מוסף רש"י

נשא אחרותו מן האם. שטולה ביהמה עובדת כוכבים, יוציא. ואע"ג דלאו אחותו היא, דקטן שטול דמי, גזירה דלמא אתי למנסא אחותו שטולה אחריי, דבהיא איכא כרת, ליתת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם היא כשראליט שילהי בן ובת (יבמות צז.), מן האב יקיים, שהכל יודעין דאין אכ לעינד כוכבים, ואי נמי אתי למנסב בת אביו שולד מאשה אחת משנמגייר לא איכפא קו, דהא לאו בת הוא (שם).
אחות האב מן האם יוציא. גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן (שם). מן האב ר"מ אומר יוציא. הויאל ואיכא דאזכר (שם צח). מן האם, והביא ר"מ דלא דמיא לאחות האב מן האם לא דמיא לאחותו שטולה אחותו מן האם (שם צח). ומותר באשת אחיו. ואפילו מאמו שטול ביהמו עובד כוכבים, ולא גזיר רבנן משום אשת אחיו הטול אחריי, דקורבה גזיר רבנן אכל במידי דלא אחי אלא ע"י קידושין לא גזיר (שם).
נשא אשה ובתה. אגר דעלמא קאי, שגא ביהמו עובד כוכבים אשה ובתה ומגיירו עמו, דלילו האי דטול בקדושה לא נביא אשה ובתה, וא"ת שגא גזירות משגיירי האם ובתה דלית להו קורבא דקטן שטול דמי, למא לי גר אפילו בשראל נמי מצי למימר הכי (שם). כונס אחת ומוציא אחת. דלא לימי למישרא בשראל אשה ובתה (שם). מותר בחמותה. טעמי האי לא גזיר רבנן (שם).

שהורסו שלא בקדושה. וכל גר שנתגייר כקטן שטול עכשיו בלא אכ ואס וקרוצים דמי ויבמות כגן ואין עליו קורבה מקודם לכן ומיהו רבנן הוא דגזיר עליה בכל האסורות לו א (בהיותו כותי) משום שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה [שם]. הלכך נשא אחותו מן האס שטולה קודם שנתגיירה אמה ומתגיירה עם אמה ושאה זה משגדל יוציא לאחותו היא ולא גרע מזן נח ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האס אסורה לבני נח ואפי' אחות אביו מן האס ואחות אמו מן א האב וילף לה מעל כן יעוצ איש את אביו ואת אמו^א דאביו זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו כדדריש ליה ר"א לקמן בשמעתין: **מן האב יקיים**. דלא נאסר איסור אחיה בבני נח אללא מן האס דכתיב (בראשית כ)

וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לאו ונת האס לא שריא להו: **אחות אביו מן האס יוציא**. כדכתיב (שם ג) על כן יעוצ איש את אביו ודרשינן את אביו אחות אביו מן האס: **אחות אס מן האס יוציא**. כדכתיב את אמו זו אחות אמו מן האס: **ר"מ אומר יוציא**. גזירה משום אחותו מן האס דכיון דשס נד שאר האס כאן אע"ג דמן האב היא אי שרית ליה אחי למימר אין לגר אפי' שאר אס ואחי למישרי אפי' אחותו מן האס וכו'ש אחות אמו ואחות אביו מן האס: **וחכ"א יקיים**. ולא גזרי'. והוא הדין להורתו וליתמו שלא בקדושה והא דנקט הורתו שלא בקדושה וליתמו בקדושה לא בא למעוטי הורתו וליתמו שלא בקדושה אלא למעוטי הורתו וליתמו בקדושה וכיון דדמי ליה לישראל גזר ביה ר"מ דילמא אחי לאחלופי בישראל ואפילו בשאר האב ואפי' נולדו אותן קרובות בהיותו כותי: **ומותר באשם אחיו**. ואפילו מאמו ולאחר מיתה ואפילו נשאה אחיו משנתגייר או נשאה כשהוא כותי ומשנתגייר קיימה דאין אשת אח לבני נח וליכא למיחש שמא יאמרו וכו'. וכן אשת אחי האב וכן כל הבאות

מחמת אישות דכיון דלשמה יאמרו ליכא למיחש דקסבר לא נאסרו לבני נח ומשום קורבה נמי ליכא למיחש דקטן שטול דמי: **ושאר כל עריות**. שבאות מחמת אישות מותרות לו: **לאסויי אשם אביו**. אכל כלתו ואחות אשתו ליכא לרצויי דהא בגר שהיתה ליתמו בקדושה קיימא וזה לא היתה לו כלל אשה אלא ביהדות ולאסויי אחות אשתו נמי לא י (לריכא ליה) דהא קתני בדהיא נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת: **נשא אשה ובתה**. אשאר גרים קאי כשנשאס א (בהיותם כותי) ומתגיירו עמו. אי נמי אהא קאי ומשום דהך גזירות קאמר וה"ה לישראל גמור: **ולכשהילה לא יכנסו**. מפרש ביבמות כפ' נושאין על האנוסה (דף נה:) דאהגן דאמרן לעיל יקיים קאמר דלכתחלה לא יכנסו: **מסה אשמו מותר בחמותו**. ואע"פ שקיימה לאשמו משנתגייר דבן נח לא הוהגר על חמותו דנימא באים מקדושה וכו' וחמותו ממש לא הויא אע"ג דנתגיירו דגר שנתגייר וכו' ואין קרובות זה לזה: **ואיכא דסני אסור בחמותו**. התם מפרש במאי פליגי. קתני מיהת מותר באשת אביו ואע"פ שב"ד של ישראל

נשא אחותו מן האס יוציא. פ"ה שלא יאמרו באלו מקדושה חמורה לקדושה קלה דסבר ר"מ אחותו מן האס אסור לבני נח ואפי' אחות אביו מן האס ואחות האס מן האס וכדיליף רבי אליעזר לקמן מעל כן יעוצ איש את אביו ואת אמו וכפירוש זה

משמע כפ"ב דיבמות (דף כב. ושם) דבעו במערבא גזרו שניות בגרים או לא וקאמר השתא ערוה אי לא משום שלא יאמרו באלו מקדושה חמורה לקדושה קלה לא גזרו בזה רבנן שניות מיבעיא אכל כפ' נושאין (יבמות יז:) פ"ה דהיינו טעמא דאחותו מן האס יוציא דגזרינן שמא ישא אחותו שטולה אחריי דאיכא איסורא דאורייתא משמע לאותו הפירוש דהורתו וליתמו שלא בקדושה דליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא מיתסר באלותו מן האס ואי אפשר לומר כן כדאמר' התם (דף יז:) גבי בני יודן אמתא אישחחרור דהורמן וליתמן שלא בקדושה הוה ואסר להו רב ששת למינסב נשי אהדדי מיהו קשה דבהיא דבני יודן אמתא משמע דלא הוי טעמא משום שמא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה אללא משום דילמא אחי לאחלופי בישראל דקאמר מן האס ולא מן האב כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי מן האב ומן האס ואי משום שמא יאמרו אמאי שרי התם מן האב ומן האס אכל אי משום איחלופי ניחא כיון דאיכא נד אכ לא אחי לאחלופי דכותים לית להו קורבת אכ ולא שייך למיגזר בזה אטו ישראל וכן משמע כפ"ב דיבמות (דף כב) דטעמא משום איחלופי דאמר אמימר אפילו אחים מן האס מעדיין לכתחלה ומאי שנא מערוה ערוה לכל מסורה עדות לב"ד מסורה משמע דטעמא דערוה משום דאחי לאחלופי בישראל וכן פירש הקונטרס התם ערוה לכל מסורה הכל נושאין נשים ואי שרית להו לקיימה אמו נמי למישרי ערוה לישראל וי"ל דבן נח לא אסור באלותו אפי' מן האס והני תרי טעמי לריכי דיש מקומות דשייך האי טעמא דלא שייך א (ה) האי אידך

טעמא כגון נשא אחותו מן האס דמשום שמא יאמרו ליכא למיחש ומשום איחלופי איכא למיחש ואשת אביו לר' עקיבא ואחות אביו לרבי אליעזר דאסירי לבני נח יש לאסור משום שמא יאמרו אכל משום איחלופי ליכא למיגזר בקורבת אכ דהכל יודעין דרחמנא אפקריה לזרעיה דכותי ואשת אביו לר"א ואחות אביו לר"ע שרא דלאו משום שמא יאמרו איכא ולא משום איחלופי איכא והשתא הא דפריך דרבי מאיר אדרבי מאיר לא כמו שפירש הקונט' דפריך נמי מדקתני אסור באלותו ואחות אביו ואחות אמו אע"ג דאין ב"ד של ישראל ממיתין עליהם דהמ"ל בכולהו דלא אסור משום דנאסרו בהיותם כותים אללא משום אחלופי כדאמר באלותו ולא פריך דר"מ אדר"מ אללא מדקתני מותר באשת אביו ובחמותו אע"ג דב"ד של ישראל ממיתין עליהם וכן כתוב בכל הספרים לעיל וסבר ר"מ כל ערוה שב"ד של ישראל ממיתין עליהם בני נח מזההרין עליהם והתניא כו' משמע דלא קשיא ליה אלא מהא:

מפני

ממיתין עליה וכן בחמותו וקתני אסור באלותו ובאלות אביו ואחות אמו ואע"פ שאין ב"ד של ישראל ממיתין עליהם: **הא ר"מ וכו'**. תלמיד של שניהם היה כדאמר' במס' ביצה (ד' ג:) גבי ליטרא קליעות ר"מ אומר א"ר אליעזר רואין כאילו הן פרודות וכו' ובמס' עירובין כפ"ק (דף ג:) אמר ר"מ שמש את ר"ע. הא דקתני אחותו אסורה לו ואשת אביו מותרת לו ר"מ היא משום ר"א והאי דקתני חייבי מיתות נאסרו להם ולא חייבי כריתות ר"מ היא אליבא דר"ע: **על כן יעוצ איש את אביו ואס אמו**. לחדס הראשון נאמר: **אחות אביו**. וכ"ש אחותו: **ודבן ולא בזכר**. דליכא דיבוק דמתוך שאין הנשכב נהנה אינו נדבק עמו: **מי שנעשה לבשר אחד**. שזרע יוצא מהם שנעשה בשר האס והאב אחד בן: **יאלו במהה וחיה**. שאין יולדין מן האדם. הני דר"ע כוללו חייבי מיתות נינהו ומינה יליף לכל חייבי מיתות אכל לרבי אליעזר לית ליה קורבא דאישות ואית ליה קורבא דאחוא: **אימא לאחר מיסה**. לחייבו על אשת אביו לאחר מיתת אביו. ומשני דומיא דאמו: **אמו אמו ממש**. ולאו היינו אשת חבירו ובלאחר מיתת אביו נמי ליכא לתרואה דהיינו אשת אביו דאוקימנא לאחר מיתה. ומשני אמו אנוסת אביו דלאו אשתו ואין כאן אללא משום אמו אפי' בחייו:

אביו

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נח.

	עין משפט
	גר מצוה

	ק א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד יה יו יז יח יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט
	למכה יג סמג לאוין קטו טור שו"ע יו"ד סימן קטו
	סעיף ג:
קא ו מיי' שם הלכה טו	טוש"ע שם סעיף ה:
קב ז מיי' שם טור שו"ע	שם סעיף ו:
קג ח ט י ב מיי' פ"ט	מהלכות מנבים הל"ה
קד ט ז מיי' פ"ט מהל'	ופי"ד מהלכות אסורים ביאה
	הלכה י:
קד ל מ מיי' פ"ט מהל'	מנבים הלכה ו: